

Sygn. akt III AUa 1150/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak
Sędziowie:	SSA Daria Stanek (spr.) SSA Maciej Piankowski
Protokolant:	Artur Lichota

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2013 r. w Gdańsku

sprawy R. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji R. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 marca 2012 r., sygn. akt VIII U 517/11

1. zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje R. D. prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2010 r.,
2. oddala apelację w pozostałej części,
3. stwierdza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt III AUa 1150/12

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 15 lutego 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił R. D. prawa do emerytury przewidzianego w przepisie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2006 roku Nr 97, poz. 574 ze zm.).

Od powyższej decyzji odwołał się wnioskodawca R. D..

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie powołując się na argumentację podniesioną w zaskarżonej decyzji.

Na rozprawie w dniu 23 lutego 2012 roku ubezpieczony ostatecznie sprecyzował stanowisko w sprawie w ten sposób, iż wskazał, że nie domaga się uznania jako okresu pracy nauczycielskiej okresu zatrudnienia w (...) jako kierownika (...), nie kwestionując, iż ów okres zatrudnienia od 17 stycznia 1977 roku do 30 kwietnia 1990 roku, na stanowisku kierownika Zakładowego (...) w B., nie jest okresem pracy nauczycielskiej. Ubezpieczony podniósł, iż domaga się uwzględnienia do pracy nauczycielskiej zatrudnienia w tym samym czasie, tj. w okresie od 17 stycznia 1977 roku do 30 kwietnia 1990 roku na stanowisku nauczyciela - instruktora muzyki, które odbywało się na podstawie umowy o pracę zawartej z Radą (...) Związków Zawodowych.

Sąd Okręgowy w Gdańsku – Wydział VIII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 8 marca 2012 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego i zasądził ze Skarbu Państwa - Kasy Sądu Okręgowego w Gdańsku na rzecz radcy prawnej J. B. (1) kwotę 240 złotych powiększoną o obowiązującą stawkę podatku VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Okręgowy orzekał na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

R. D., urodzony (...), w dniu 20.09.1973 roku ukończył Technikum Mechaniczne o specjalności obróbka skrawaniem i uzyskał maturę. W latach 1973 - 1977 ubezpieczony pracował w zawodzie konstruktora, majstra, inspektora.

W dniu 17 stycznia 1977 roku ubezpieczony zawarł umowę o pracę na okres próbny od 17 stycznia do 17 kwietnia 1977 roku z Kombinatem (...) w I., na mocy której powierzono mu obowiązki kierownika Zakładowego (...) w B.. W dniu 17 marca 1977 roku strony zawarły kolejną umowę na okres próbny od 17 marca do 17 czerwca 1977 roku, z tym że ubezpieczonemu powierzono stanowisko instruktora (...), natomiast w dniu 18 kwietnia 1977 roku strony zawarły umowę na okres wstępny od 18 kwietnia 1977 roku do 17 stycznia 1978 roku, mocą której ubezpieczonemu powierzono stanowisko kierownika Zakładowego (...). W dniu 13 stycznia 1978 roku strony zawarły umowę na czas nieokreślony obowiązującą od dnia 18 stycznia 1978 roku, w ramach tej umowy ubezpieczony ponownie został zatrudniony na stanowisku kierownika Zakładowego (...). W każdej z zawartych umów ustalono, iż w czasie ich trwania R. D. będzie otrzymywał wynagrodzenie płatne w sposób i na warunkach przewidzianych w protokole dodatkowym nr 133 do Zbiorowego Układu Pracy dla Górnictwa R. z dnia 30 września 1974 roku. Umowy określiły wymiar czasu pracy ubezpieczonego jako pełny. Zakres obowiązków, czynności i odpowiedzialności ubezpieczonego został określony w karcie stanowiska pracy.

W dniu 30 kwietnia 1990 roku stosunek pracy został rozwiązany za wypowiedzeniem umowy o pracę przez zakład pracy w związku z likwidacją kopalni rudy miedzi - z przyczyn ekonomicznych w Zakładach (...) w I., na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 1989 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz. U. Nr 4, poz. 90).

Z dniem 12 września 1991 roku Kombinat (...) w I. zostały przekształcone w (...) S.A. Oddział Zakłady (...).

Pismem z dnia 22 lutego 2011 roku ubezpieczony zwrócił się do (...) S.A. Oddział Zakłady (...) o potwierdzenie, iż w okresie od 17 stycznia 1977 roku do 30 kwietnia 1990 roku instruktorów w Zakładowym (...) w B. zatrudniały związki zawodowe.

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 lutego 2011 roku (...) S.A. Oddział Zakłady (...) wyjaśnił, że w okresie od 17 stycznia 1977 roku do 30 kwietnia 1990 roku ubezpieczony był zatrudniony przez Zakłady (...) w I. jako kierownik Zakładowego (...), co zostało potwierdzone świadectwem pracy.

Pismem z dnia 24 marca 2011 roku ubezpieczony ponownie zwrócił się do (...) S.A. Oddział Zakłady (...) wskazując, iż w okresie od 17 stycznia 1977 roku do 30 kwietnia 1990 roku był zatrudniony przez związki zawodowe na stanowisku instruktora muzycznego.

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 marca 2011 roku (...) S.A. Oddział Zakłady (...) poinformował, że w przekazanych aktach osobowych przez Kombinat (...) brak jest dokumentacji potwierdzającej zatrudnienie ubezpieczonego przez związki zawodowe.

W trakcie zatrudnienia w Zakładach (...) w dniu 16 lutego 1989 r. ubezpieczony uzyskał dyplom magistra pedagogiki kończąc studia zaoczne na Wydziale (...) (...).

Od dnia 1 września 1995 roku ubezpieczony był zatrudniony w Ognisku Pracy Pozaszkolnej w K. na stanowisku nauczyciela - instruktora.

W dniu 1 grudnia 2005 roku ubezpieczony złożył wniosek o rozwiązanie umowy o pracę w związku z przejściem na emeryturę. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 31 grudnia 2004 roku.

W dniu 31 grudnia 2004 roku dyrektor Ogniska Pracy Pozaszkolnej w K. podał, iż ubezpieczonemu został zaliczony jako okres pracy pedagogicznej m.in. okres pracy od 17 stycznia 1977 roku do 30 kwietnia 1990 roku w Zakładach (...).

W dniu 3 stycznia 2005 roku ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 27 stycznia 2005 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił R. D. prawa do emerytury przewidzianej w przepisie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2006 roku Nr 97, poz. 574 ze zm.) wobec niespełnienia warunku 20-letniego okresu wykonywania pracy w szczególnym charakterze. Organ rentowy podał, iż ubezpieczony wykazał 13 lat, 3 miesiące i 1 dzień okresów pracy nauczycielskiej. Pozwany nie zaliczył do stażu pracy pedagogicznej okresu od 17 stycznia 1977 roku do 30 kwietnia 1990 roku, wskazując, iż umowa o pracę była zawarta w oparciu o układ pracy, a nie na podstawie przepisów Karty Nauczyciela.

Wskutek odwołania od powyższej decyzji Sąd Okręgowy w Koszalinie wyrokiem z dnia 9 marca 2005 roku, sygn. akt IV U 319/05, oddalił odwołanie.

W dniu 9 lutego 2010 roku ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ponowny wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Zaskarżoną decyzją z dnia 15 lutego 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił R. D. prawa do emerytury przewidzianego w przepisie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2006 roku Nr 97, poz. 574) z uwagi na to, że do dnia 31 grudnia 2008 roku ubezpieczony nie wykazał 20-letniego okresu wykonywania pracy w szczególnym charakterze, a jedynie 13 lat i 7 miesięcy. Organ rentowy nie zaliczył do stażu pracy pedagogicznej okresu od 17 stycznia 1977 roku do 30 kwietnia 1990 roku, wskazując, iż umowa o pracę była zawarta w oparciu o układ pracy, a nie na podstawie przepisów Karty Nauczyciela.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny ustalił w oparciu o dokumenty złożone przez strony do akt, w tym do akt pozwanego. Nie były one przez strony kwestionowane, zatem również Sąd uznał je za miarodajne dla dokonania ustaleń. Sąd I instancji ocenił zeznania świadków R. B., C. R. i A. D. jako nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy. Zeznania świadków wskazywały na charakter pracy ubezpieczonego w spornym okresie, jednakże - wobec braku jakiegokolwiek dokumentacji odnośnie pracy ubezpieczonego w charakterze instruktora (nauczyciela) muzyki, w tym umowy o pracę - mogą one wskazywać na obowiązki pracownicze ubezpieczonego jako kierownika (...). Niewykluczone jest, by ubezpieczony, pełniąc funkcję kierowniczą w ramach umowy o pracę na stanowisku kierownika, nauczał gry

na instrumentach w (...), prowadził zespół muzyczny, uczestniczył w obchodach Dnia Nauczyciela, otrzymywał kwiaty na zakończenie roku szkolnego. Sąd Okręgowy zeznania świadka J. C. ocenił jako wiarygodne, aczkolwiek mało pewne, bowiem świadek zasłaniał się niepamięcią, posługiwał się określeniami „chyba”, „prawdopodobnie”, wskazując przy tym na istnienie dwóch osób o nazwisku D.,

z których - jak zeznał - jedna pracowała w B. - jako kierownik (...), druga w I. - jako instruktor (...). W stosunku do obu wymienionych osób świadek stwierdził, iż nie mogły być zatrudnione na podstawie karty nauczyciela, bowiem obaj pracowali na podstawie kodeksu pracy.

Sąd Okręgowy przytoczył, że zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę.

W myśl ust. 1a nauczyciele spełniający warunki określone w ust. 1 mogą przejść na emeryturę również w wypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7.

Stosownie do treści ust. 2a, nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

1) spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu dziesięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, ze zm.), z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy, oraz

2) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Sąd I instancji zaznaczył, iż prawo do emerytury przysługuje przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich warunków łącznie, a zatem niespełnienie jednego warunku sprawia, iż ubezpieczony nie ma prawa do emerytury.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest, iż ubezpieczony w wymaganym ustawą okresie spełnił warunek 30-letniego okresu zatrudnienia, rozwiązania stosunku pracy na swój wniosek, jak również nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. W sprawie niniejszej spór sprowadzał się zatem do oceny, czy ubezpieczony wykazał się co najmniej 20 - letnim okresem pracy w szczególnym charakterze, a więc okresem pracy pedagogicznej uprawniającym do emerytury nauczycielskiej.

W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony nie wykazał, aby jego staż wykonywania pracy w szczególnym charakterze (pracy nauczycielskiej) wynosił co najmniej 20 lat.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że możliwość przejścia na wcześniejszą emeryturę bez względu na wiek mają tylko nauczyciele, którzy podlegają przepisom Karty Nauczyciela. Krąg osób, do których Karta Nauczyciela ma zastosowanie wyznaczony został przede wszystkim w art. 1 oraz w art. 91 a i art. 91 b tej ustawy. Przepis art. 1 ust. 1 i 1a Karty Nauczyciela wymienia nauczycieli, do których stosuje się wszystkie przepisy tej ustawy, natomiast przepisy art. 91 a i art. 91 b określają, w jakim zakresie przepisy Karty Nauczyciela znajdują zastosowanie do nauczycieli wymienionych w art. 1 ust. 2 ustawy. Stosownie do przywołanych powyżej przepisów, możliwość przejścia na wcześniejszą emeryturę

bez względu na wiek posiadają nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w szczegółowo wymienionych placówkach. Ustawa w sposób wyraźny uzależnia jej stosowanie od zatrudnienia w charakterze nauczyciela. Zatrudnienie następuje na podstawie umowy o pracę zawartej pomiędzy pracodawcą - placówką działającą w oparciu o przepisy ustawy o systemie oświaty - a pracownikiem posiadającym uprawnienia pedagogiczne.

Sąd I instancji miał na uwadze, iż ubezpieczony ostatecznie domagał się uwzględnienia do okresu pracy nauczycielskiej nowego - dotychczas nie wskazywanego - okresu zatrudnienia w okresie od 17 stycznia 1977 roku do 30 kwietnia 1990 roku,

na stanowisku nauczyciela - instruktora muzyki w zakładowym (...), które - jak podał - odbywało się na podstawie umowy o pracę zawartej z Radą (...) Związków Zawodowych. Zatrudnienie to było, wedle ubezpiezonego, zatrudnieniem dodatkowym, bowiem miało miejsce w tym samym okresie co praca na stanowisku kierownika Zakładowego (...) (którą odbywał w godzinach od 7 do 15) po zakończeniu pracy w tym charakterze, także w pełnym wymiarze godzin. Jak podał ubezpieczony, pracował wówczas w pełnym wymiarze godzin, w godzinach popołudniowych do późnego wieczora. Umowę o pracę zawarł w oparciu o Kartę Nauczyciela. Na dodatkowe zatrudnienie uzyskał zgodę głównego zakładu pracy, tj. Zakładów (...). Obecność uczniów na zajęciach w (...) była nieobowiązkowa, jednakże ubezpieczony prowadził dziennik, w którym odnotowywał obecność uczniów i wpisywał wyniki. Opracowywał także konspekty zajęć i przedstawiał je R. Związków Zawodowych.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż żadnych materialnych dowodów na poparcie powyższych twierdzeń ubezpieczony nie był w stanie przedłożyć. W aktach osobowych z okresu zatrudnienia w Zakładach (...) nie ma żadnej wzmianki o dodatkowym zatrudnieniu, ubezpieczony w poprzednich latach nie powoływał się na fakt dodatkowego zatrudnienia przez Radę (...) Związków Zawodowych. Jak wskazano wyżej, w odpowiedzi na pismo ubezpiezonego z dnia 24 marca 2011 roku (...) S.A. Oddział Zakłady (...) potwierdził, że w przekazanych aktach osobowych przez Kombinat (...) brak jest dokumentacji potwierdzającej zatrudnienie ubezpiezonego przez związki zawodowe.

Sąd Okręgowy uznał zatem, iż nie istnieje jakakolwiek dokumentacja potwierdzająca zatrudnienie ubezpiezonego w spornym okresie na stanowisku nauczyciela - instruktora muzyki. W tym okresie, co potwierdza dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych, ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku kierownika Zakładowego (...) w B. i okres ten - jak sam przyznał ubezpieczony na rozprawie w dniu 23 lutego 2012 roku - nie jest okresem pracy nauczycielskiej. Twierdzenie ubezpiezonego, iż w spornym okresie wykonywał również pracę instruktora - nauczyciela muzyki w ramach umowy o pracę zawartą ze związkami zawodowymi nie znalazło pewnego potwierdzenia w zeznaniach świadków. Świadkowie R. B., C. R., A. D. nie mają dokładnej wiedzy na tę okoliczność. Wiedza świadków ogranicza się do opisywania czynności, które wykonywał ubezpieczony, a które mogły być także wykonywane w ramach zatrudnienia na stanowisku kierownika (...). Należy podkreślić, iż zeznania świadków nie znajdują oparcia w jakimkolwiek dokumencie, są przy tym sprzeczne - świadek B. twierdzi na przykład, iż ubezpieczony jako nauczyciel muzyki miał zajęcia dwa lub trzy razy w tygodniu po dwie godziny, natomiast świadek R. twierdzi, iż jako nauczyciel ubezpieczony odbywał zajęcia od 15:30 do 20:00 codziennie. Za mało wiarygodne Sąd uznał również twierdzenie ubezpiezonego, iż pracując na dwa etaty pracował łącznie po 16 godzin (dwa razy po osiem godzin dziennie), a w soboty i niedzielę odbywał zajęcia na studiach zaocznych, które trwały od 1984 r. do 1989 r.

Sąd Apelacyjny podkreślił, iż wobec jednoznacznego brzmienia art. 1 Karty Nauczyciela nie ma znaczenia charakter wykonywanych czynności przez ubezpiezonego, nawet jeżeli rzeczywiście polegały one na pracy nauczaniu gry na instrumencie i traktowane były przez uczniów jako emanacja pracy pedagogicznej.

Jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego ubezpieczony nie był zatrudniony w charakterze nauczyciela w spornym okresie i wobec tego nie ma do niego zastosowania w tym zakresie ustawa Karta Nauczyciela,

która nadaje jedynie osobom jej podlegającym, ze względu na charakter pracy, szczególne uprawnienia, w tym m.in. prawo do emerytury bez względu na wiek.

Bez znaczenia pozostaje także w ocenie Sądu I instancji podnoszona przez ubezpieczonego kwestia zaliczenia przez dyrektora Ogniska Pracy Pozaszkolnej w K. spornego okresu do stażu pedagogicznego. Przede wszystkim decyzja ta nie jest w żaden sposób wiążąca dla organu rentowego, który orzeka w zakresie swoich kompetencji na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Decyzja ta, wydana na podstawie zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 lutego 1994 roku w sprawie wynagradzania nauczycieli (M. P. 1994 r. Nr 10 poz. 80), nie może w żaden sposób wpłynąć na wydanie orzeczenia niezgodnego z obowiązującymi przepisami prawa - ustawą Karta Nauczyciela, na której to podstawie przyznawane jest prawo do emerytury bez względu na wiek, nie powoduje ona automatycznie uznania spornego okresu za okres pracy nauczyciela w rozumieniu Karty Nauczyciela. Zarówno bowiem w treści powołanego zarządzenia, jak i w ustawie Karta Nauczyciela brak jest jakichkolwiek zapisów, które dawałyby podstawę do przyjęcia, jako niewadliwej, popieranej przez skarżącego tezy o możliwości wywiedzenia z określonych w ww. zarządzeniu z 1994 roku regulacji, skutków prawnych dalej idących, o szerszym zasięgu niż tylko w sposób literalny w tym zarządzeniu oznaczonych.

Sąd Okręgowy nie podzielił także zapatrywania pełnomocnika ubezpieczonego o istnieniu „poszlak” wskazujących na prawdziwość twierdzeń ubezpieczonego w tej mierze. Zdaniem pełnomocnika świadczyć może o tym fakt, iż rada zakładowa skierowała ubezpieczonego na studia, co oznacza, że miała interes w uzyskaniu przez ubezpieczonego, pracującego jako nauczyciel muzyki, wykształcenia pedagogicznego, bowiem na stanowisku kierownika (...) tego rodzaju wykształcenie nie było mu potrzebne.

Powyższe nie zasługuje zdaniem Sądu I instancji na podzielenie, albowiem nie wykazano, iżby rada zakładowa skierowała ubezpieczonego na studia, a poza tym byłoby to jedynie domniemanie nie pozwalające na dokonanie żadnych pewnych ustaleń.

Sąd Okręgowy nie uznał także na zasługujące na podzielenie stanowiska pełnomocnika ubezpieczonego, iż ubezpieczony miał prawo pracować jako nauczyciel przed zdobyciem uprawnień, tj. przed 16 lutego 1989 r., kiedy to ubezpieczony ukończył studia i uzyskał wykształcenie pedagogiczne. W ocenie Sądu, nie daje takich możliwości powoływana przez pełnomocnika Karta Nauczyciela z 1972 r., w szczególności treść art. 1 ust. 1 pkt 1 w powiązaniu z treścią art. 12 tej Karty.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. - Karta praw i obowiązków nauczyciela ustawie podlegają nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni państwowych szkół i innych placówek oświatowych, wychowawczych, opiekuńczo - wychowawczych, utworzonych i działających na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160). W myśl zaś art. 2 ust. 1 tejże ustawy, za nauczycieli należy rozumieć nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych powołanych w szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1 pkt 1 i pkt 4-6 na stanowiskach nauczycieli, nauczycieli dyplomowanych itp., a za szkoły - szkoły i inne placówki wymienione w art. 1 ust. 1 pkt 1 i pkt 4 - 6 (ust. 3 pkt 2).

Zdaniem Sądu Okręgowego ubezpieczony niewątpliwie nie spełnił wymogów określonych w art. 10 ust. 1 tejże ustawy, który stanowił, iż na stanowisko nauczyciela lub wychowawcy może być powołana osoba, która ukończyła studia w szkole wyższej kształcącej nauczycieli albo ukończyła studia w innej szkole wyższej posiada przygotowanie pedagogiczne uzyskane podczas studiów lub na kursie. Ubezpieczony nie spełnił tego warunku, bowiem - co wykazano wyżej - ukończył studia pedagogiczne dopiero w 1989 r. Pełnomocnik ubezpieczonego powoływał się na treść art. 12 ustawy, który umożliwiał zatrudnienie na stanowisko nauczyciela osoby nie posiadającej kwalifikacji, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 4 w wypadkach uzasadnionych

potrzebami szkoły, legitymującej się długoletnią pracą zawodową przydatną do wykonywania funkcji nauczyciela. Przepis ten jednakże nie znajduje zastosowania w stosunku do ubezpieczonego, bowiem nie był on zatrudniony w szkole, tylko w (...), i nie mógł wykazać się długoletnią pracą zawodową, o której mowa w przepisie.

Mając na względzie przedstawione wyżej argumenty Sąd I instancji przyjął, iż ubezpieczony nie wykazał 20-letniego okresu zatrudnienia, nie spełnia zatem wszystkich przesłanek wymaganych do nabycia prawa do emerytury nauczycielskiej przewidzianej przez przepis art. 88 Karty Nauczyciela.

Sąd I instancji przyznał, iż ubezpieczony może mieć słuszne poczucie krzywdy, bowiem wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury nauczycielskiej po upewnieniu go przez ostatni zakład pracy o posiadaniu wymaganego ustawą okresu pracy pedagogicznej, jednakże, rozumiejąc trudną sytuację ubezpieczonego, nie można nie uwzględnić obowiązujących przepisów, negujących uprawnienie ubezpieczonego do dochodzonego świadczenia.

W konkluzji, z wyżej przytoczonych względów, Sąd Okręgowy, na mocy art. 477 (14) § 1 k.p.c. w związku z przywołanymi wyżej przepisami, orzekł jak w pkt I wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł w punkcie II wyroku, na podstawie przepisów art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., § 4 ust. 1, § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 i § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Sąd uznał kwotę 240 zł (zwiększoną o 23% podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu) za adekwatną do nakładu pracy pełnomocnika oraz wkładu pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej rozstrzygnięcia, mając na uwadze charakter sprawy.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony wskazując, iż świadectwo pracy nauczycielskiej obejmującej sporny okres zostało mu ukradzione. Nadto skarżący zwrócił uwagę, że tygodniowy pełny wymiar czasu pracy nauczyciela wynosi 18 godz., przy czym godzina lekcyjna trwa 45 min. Wskazując na powyższe R. D. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury nauczycielskiej od dnia złożenia wniosku tj. od dnia 1 stycznia 2005 r. wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja R. D. skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku i przyznaniem wnioskodawcy prawa do emerytury od dnia 1 stycznia 2010 r. Apelacja podlega oddaleniu w części, w jakiej ubezpieczony domagał się przyznania prawa do żądanego świadczenia od dnia 01 stycznia 2005 r.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było spełnianie przez R. D. kumulatywnie wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 47 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t.: Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (j.t.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego we wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy dokonał błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji poczynił nieprawidłowe ustalenia faktyczne i prawne, co skutkowało naruszeniem przepisów prawa materialnego.

Podkreślenia przy tym wymaga, iż prawidłowe rozstrzygnięcie każdej sprawy uzależnione jest od spełnienia przez Sąd orzekający dwóch naczelných obowiązków procesowych, tj. przeprowadzenia postępowania dowodowego w sposób określony przepisami kodeksu postępowania cywilnego oraz dokonania wszechstronnej oceny całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Rozstrzygnięcie to winno również znajdować oparcie

w przepisach prawa materialnego adekwatnych do poczynionych ustaleń faktycznych. Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia ma natomiast na celu ustalenie, czy w sprawie będącej przedmiotem rozpoznania Sąd pierwszej instancji sprostał tym wymogom. Istotą postępowania apelacyjnego jest zbadanie zasadności zarzutów skierowanych przeciwko orzeczeniu sądu pierwszej instancji. Sąd odwoławczy orzeka jednak w oparciu o całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, dokonując na nowo jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych w postępowaniu przed sądami obu instancji dowodów. Jako Sąd merytoryczny, bazując na tym samym materiale dowodowym, co Sąd pierwszej instancji, Sąd odwoławczy może czynić własne, odmienne ustalenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 lutego 2003 r., sygn. akt IV CKN 1752/00, LEX nr 78279; z dnia 9 maja 2002 r., sygn. akt II CKN 615/00, LEX nr 55097).

Stosownie do treści art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę. Przepis ust. 2 omawianego przepisu stanowi, że nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

1) spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu dziesięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, ze zm.), z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy, oraz

2) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Zakres podmiotowy zastosowania ustawy wyznaczają szczegółowo przepisy art. 1, 91 a i 91 b, które – ogólnie rzecz ujmując – wskazują na nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych.

Należy także wskazać na przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. – Karta prawa i obowiązków nauczyciela (Dz. U. Nr 16, poz. 114 ze zm.) obowiązującej od dnia 1 maja 1972 r. do dnia 1 września 1982 r., która znajdowała zastosowanie – zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 pkt 1 – m. in. w stosunku do nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych państwowych szkół i innych placówek oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych, utworzonych i działających na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160). Ustawa ta w pkt 6 Działu II – Szkoły i placówki oświatowo – wychowawcze wymieniała formy opieki wychowawczej nad dziećmi i młodzieżą, wskazując w szczególności w art. 21 ust. 2 i 3 na wychowanie pozaszkolne organizowane w młodzieżowych domach kultury i domach kultury dzieci i młodzieży, ośrodkach i szkolnych klubach sportowych, w świetlicach dziecięcych i młodzieżowych, w ogrodach jordanowskich, w stałych i sezonowych placówkach wczasowych i w innych formach, mając na celu: rozwijanie zainteresowań i uzdolnień młodzieży, zbliżenie młodzieży do spraw techniki, stwarzanie sprzyjających warunków dla społecznej działalności oraz organizowanie kulturalnego wypoczynku, rozrywki i wychowania fizycznego.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy istotne są również regulacje rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej

nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne

i wychowawcze, które wydane zostało na podstawie przepisów Karty Nauczyciela. Stosownie do treści § 1 w/ w rozporządzenia jego przepisy stosuje się do pracowników uspołecznionych zakładów pracy oraz państwowych, spółdzielczych i prowadzonych przez organizacje społeczne warsztatów szkoleniowych, ośrodków szkolenia i doskonalenia kadr, ośrodków szkolenia zawodowego: pełniących funkcje instruktorów praktycznej nauki zawodu, prowadzących pracę wychowawczą z młodocianymi pracownikami (uczniami) w placówkach zbiorowego zakwaterowania - wykonujących pracę dydaktyczno-wychowawczą, stanowiącą ich podstawowe zajęcie oraz pracowników pedagogicznych zatrudnionych na stanowiskach nauczycieli w państwowych, spółdzielczych i prowadzonych przez organizacje społeczne ośrodkach szkolenia, doksztalcania i doskonalenia kadr, w ośrodkach szkolenia zawodowego oraz w prowadzonych przez organizacje spółdzielcze i społeczne placówkach szkolących w formach kursowych - na zasadach określonych w ustawie z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania. Przepis § 2 ust. 2 rozporządzenia stanowił, iż kierownik uspołecznionego zakładu pracy w porozumieniu z radą pracowniczą (organem samorządu, a w zakładach, w których organy te nie funkcjonują, z organizacją związkową) ustala wykaz pracowników, o których mowa w § 1.

Należy także zwrócić uwagę na przepis art. 94 ust. 1 Karty Nauczyciela z 1982 r., który stanowi, że nauczycieli (a zatem również innych pracowników pedagogicznych – art. 3 pkt 1 ustawy) zatrudnionych w szkołach (czyli także innych jednostkach organizacyjnych wymienionych w art. 1 ust. 1 – art. 3 pkt 2 ustawy) lub organach administracji rządowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w dniu wejścia w życie ustawy, którzy uzyskali na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów kwalifikacje naukowe i pedagogiczne do nauczania lub prowadzenia zajęć wychowawczych w szkołach określonego rodzaju i stopnia, uważa się za posiadających kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela lub wychowawcy w tych szkołach, choćby nie posiadali wykształcenia określonego art. 9 ust. 1 pkt 1.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, odmiennej w tym zakresie od oceny dokonanej przez Sąd I instancji, zebrany w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do ustalenia, iż R. D. w spornym okresie zatrudniony był na stanowisku innego pracownika pedagogicznego w innej placówce oświatowej i szkoleniowej, wychowawczej, opiekuńczo – wychowawczej (art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. – Karta prawa i obowiązków nauczyciela) oraz innego pracownika pedagogicznego (art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela).

Zatrudnienie wnioskodawcy w domu kultury w charakterze instruktora potwierdził świadek J. C., inspektor oświaty i wychowania w latach 1972 – 1989, jak również pozostali przesłuchani w sprawie świadkowie. J. B. (2) podał, że R. D. uczył go gry na perkusji w Zakładowym (...) w I. od września 1977 r. do roku 1981, gdzie prowadził również zespół muzyczny. Zajęcia nauki gry na instrumencie odbywały się 2-3 razy w tygodniu, popołudniami, w dni powszednie i trwały ok. 2 godzin. Zajęcia nie odbywały się w okresie wakacyjnym. Świadek zaznaczył, że wnioskodawca poza obowiązkami nauczyciela pełnił również funkcję kierownika domu kultury. Powyższa okoliczność równoległego zatrudnienia ubezpieczonego w charakterze kierownika domu kultury oraz nauczyciela – instruktora muzyki wynika również z zeznań byłej żony R. C. R. oraz jego brata – A. D., którzy pamiętali zatrudnienie wnioskodawcy na podstawie dwóch umów o pracę, szczegółowo wskazali godziny pracy wnioskodawcy na obu stanowiskach i potwierdzili, że jako nauczyciel nie pracował w trakcie ferii i wakacji. Dodatkowo C. R. wskazała na wynikającą również z dokumentów oraz zeznań wnioskodawcy okoliczność zdobycia przez niego w roku 1978 kwalifikacji instruktora muzyki II kategorii, a w roku 1980 – kwalifikacji instruktora muzyki I kategorii. A. D. zeznał nadto, że wnioskodawca zatrudniony był jako nauczyciel muzyki przez Radę (...) Związków Zawodowych.

W ocenie Sądu II instancji spójność wyżej omówionych zeznań nie pozwala

na przyjęcie, jak to uczynił Sąd Okręgowy pomimo zasadniczego uznania wiarygodności zeznań, że są one nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy ze względu na brak dokumentacji potwierdzającej zatrudnienie R. D. w charakterze instruktora muzyki.

Sąd Apelacyjny podkreśla w tym miejscu, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95 (OSNAPiUS 1996 nr 16, poz. 239), stwierdzając, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego.

W postępowaniu sądowym nie obowiązują w tym zakresie ograniczenia co do środków dowodowych, możliwe i dopuszczalne jest zatem przeprowadzenie wszelkich dowodów, w tym również dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania samego wnioskodawcy. Wskazana linia orzecznictwa jest konsekwentnie podtrzymywana przez Sąd Najwyższy i sądy powszechne – vide: wyrok SN z dnia 14 czerwca 2006 r., I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257; wyrok SN z dnia 8 sierpnia 2006 r., I UK 27/06, OSNP 2007/15-16/235; wyrok SN z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, LEX nr 390123; wyrok SA w Szczecinie z dnia 17 października 2006 r., III AUa 509/06, LEX nr 253495). Tymczasem można odnieść wrażenie, iż Sąd I instancji zupełnie pominął powyższą kwestię, uznając, że zeznania świadków i wnioskodawcy – niewątpliwie korelujące ze sobą – nie stanowią wartościowego materiału dowodowego, gdyż nie znajdują odzwierciedlenia w aktach osobowych ubezpieczonego. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż jest to pogląd o tyle chybiony, że w przypadku jednoznaczności danych wynikających z akt pracowniczych wnioskodawcy w ogóle nie istniałaby konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego z udziałem osobowych źródeł dowodowych.

W tym stanie rzeczy, jak już zostało wyżej wskazane, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że treść zeznań świadków oraz ubezpieczonego R. D., stanowi dostateczną podstawę do ustalenia, że wnioskodawca w spornym okresie oprócz zatrudnienia na stanowisku kierownika Zakładowego (...) w I. pracował również

w charakterze nauczyciela – instruktora muzyki w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym nauczycieli. Sąd odwoławczy nie podziela przy tym wątpliwości Sądu Okręgowego, iż czynności opisane przez świadków w postaci przede wszystkim nauki gry

na instrumentach mogły być wykonywane przez ubezpieczonego w ramach zatrudnienia na stanowisku kierownika Zakładowego (...). Z karty stanowiska pracy, znajdującej się w aktach osobowych R. D. wynika bowiem, że funkcja ta wiązała się wyłącznie z obowiązkami o charakterze organizacyjno – nadzorczym, a nie z bezpośrednim zaangażowaniem w działalność pedagogiczną. Sąd II instancji nie zauważa także wskazanej przez Sąd Okręgowy sprzeczności w zeznaniach świadka J. B. (2) i zeznaniach C. R. oraz A. D.. Ostatni

z wymienionych świadków wskazywali bowiem ramowo godziny pracy wnioskodawcy w charakterze nauczyciela muzyki, podczas gdy J. B. (2) podał kiedy i w jakim wymiarze R. D. odbywał z nim zajęcia indywidualne. Wbrew stanowisku Sądu

I instancji powyższe zeznania są zatem zgodne, wynika z nich bowiem, że R. D. wykonywał pracę pedagogiczną popołudniami, w dni powszednie i w ramach roku szkolnego. Sąd odwoławczy nie widzi również podstaw do odmowy wiarygodności zeznaniom świadków i wnioskodawcy w zakresie, w jakim wynika z nich, że ubezpieczony na obu stanowiskach pracy wykonywał pracę od godziny 7:00 do 20:00. Z doświadczenia życiowego wynika bowiem, iż łączenie pracy na kilku etatach nie jest sytuacją wyjątkową.

Ustalenie, iż wnioskodawca rzeczywiście pracował na stanowisku instruktora muzyki znajduje poparcie także w legitymowaniu się przez ubezpieczonego stosownymi kwalifikacjami. R. D. posiadał bowiem prawo wykonywania pracy instruktorskiej w dziedzinie muzyki oraz legitymował się pierwszą kategorią instruktorską, zgodnie

z zarządzeniem nr 32 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 27 września 1986 r. w sprawie uznawania kwalifikacji i przyznawania kategorii instruktora amatorskiego ruchu artystycznego lub zespołów zainteresowanych (vide: zaświadczenie Dyrektora Wydziału Infrastruktury (...) Urzędu Wojewódzkiego w J. – koperta – k. 339). Należy przy tym zwrócić uwagę, że osoby, które w dniu wejścia w życie Karty Nauczyciela z 1982 r. były zatrudnione w szkołach lub organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych i które uzyskały na podstawie obowiązujących przepisów kwalifikacje naukowe i pedagogiczne do nauczania lub prowadzenia zajęć wychowawczych w szkołach określonego rodzaju i stopnia uważa się za posiadające kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela lub wychowawcy w tych szkołach, choćby nie posiadały wykształcenia określonego w art. 9 ust. 1 pkt 1 (art. 94 ust. 1 Karty Nauczyciela).

Wiarygodności twierdzeń wnioskodawcy Sąd Apelacyjny upatruje się również w fakcie, iż podnoszona przez niego okoliczność zatrudnienia na stanowisku instruktora muzyki przez Radę (...) Związków Zawodowych znajduje odzwierciedlenie w cytowanych powyżej przepisach rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze. Przepisy te wskazują bowiem na sporządzanie przez kierownika uspołecznionego zakładu pracy w porozumieniu z radą pracowniczą, organem samorządu, a w zakładach, w których organy te nie funkcjonują, z organizacją związkową wykazu pracowników m. in. wykonujących pracę dydaktyczno – wychowawczą.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lutego 1985 r. (II UP 2/85, OSNC 1985/10/161) okresy pracy nauczyciela, wychowawcy i innego pracownika pedagogicznego zatrudnionego w szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 pkt 1-5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.) w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze (art. 97 w związku z art. 86 Karty Nauczyciela). Mając zatem na względzie powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, zgodnie z którymi okres zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 17 stycznia 1977 r. do dnia 30 kwietnia 1990 r. na stanowisku nauczyciela – instruktora muzyki podlega uwzględnieniu do pracy nauczycielskiej, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i przyznał R. D. prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2010 r., tj. od miesiąca, w którym ubezpieczony zgłosił wniosek o to świadczenie (24 stycznia 2010 r., a nie – jak błędnie ustalił Sąd Okręgowy – 9 lutego 2010 r.), jak w pkt I sentencji wyroku.

Apelacja podlegała natomiast oddaleniu w zakresie, w jakim R. D. domagał się przyznania prawa do emerytury od dnia 1 stycznia 2005 r. wraz z należnymi odsetkami, jak w pkt II wyroku. Należy bowiem wskazać, że decyzja organu rentowego z dnia 27 stycznia 2005 r., wydana na skutek wniosku ubezpieczonego z dnia 3 stycznia 2005 r., była przedmiotem prawomocnego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Koszalinie, który wyrokiem z dnia 9 marca 2005 r. (sygn. akt IV U 319/05) oddalił odwołanie R. D.. Nadto, stosownie do treści art. 100 ust. 1 w zw. z art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczenia emerytalnego powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, a świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tego świadczenia, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W pkt III wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził, iż Zakłada Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej

do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., sygn. akt I UK 159/04, OSNP nr 19/2005, poz. 308). Wydanie jednak błędnej decyzji w sytuacji, gdy organ rentowy nie dysponował wystarczającym materiałem dowodowym pozwalającym na ustalenie prawa wnioskodawcy do żadanego świadczenia, nie skutkuje obciążeniem organu odpowiedzialnością z tego tytułu. Skoro zatem w niniejszej sprawie do ustalenia prawa R. D. do emerytury nauczycielskiej doszło dopiero na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania sądowego, w szczególności na podstawie zeznań świadków, niedopuszczalnych w postępowaniu przed organem rentowym, Sąd odwoławczy nie znalazł podstaw

do stwierdzenia odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.